

РОЛЬ ВЕНЧУРНОГО КАПІТАЛУ У ФОРМУВАННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ

¹ Вінницький національний технічний університет

Анотація

Розкрито сутність венчурного капіталу та національної інноваційної системи. Виявлено чинники впливу на розвиток венчурного інвестування. Наведено перспективи розвитку венчурного інвестування в умовах національного господарства.

Ключові слова: венчур, венчурне інвестування, венчурний капітал, стимулювання інноваційного розвитку.

Abstract

There has been developed the essence of venture capital and national innovative system. Factors, which influence at the development of venture investment were detected. Prospects of development of venture investment under conditions of the national economy were shown.

Keywords: venture, venture investment, venture capital, stimulation of innovative development.

Вступ

У розвинених країнах стрімко зростає кількість бізнесменів, що стають венчурними капіталістами. З кожним днем все більше людей залучаються до венчурного бізнесу тим чи іншим чином незважаючи не те, що інноваційна діяльність значно більше за інші напрями підприємницької діяльності пов'язана з ризиком, із-за перспективи отримання швидких та легких грошей у відносно короткий час.

Метою дослідження є визначення ролі та перспектив розвитку венчурного капіталу у формуванні національної інноваційної системи.

Результати дослідження

Вибір джерел фінансування різноманітних проектів (здебільшого інноваційних), їх структури та конкретних засобів залучення є найскладнішим завданням для підприємця, адже від цього значною мірою залежить ефективність фінансових показників реалізації проекту.

Для українських підприємців пошук джерел фінансування інноваційних проектів ускладнюється ще й нестабільністю нинішньої економічної та політичної ситуації в країні, відсутністю кваліфікованих спеціалістів з управління венчурним капіталом, а також тим, що діяльність венчурних фондів досі залишається не закріпленою законодавчо (немає закону про венчурні фонди).

Дослідженню проблем, пов'язаних з роллю венчурного капіталу у формуванні національної інноваційної системи присвячено чимало праць вітчизняних науковців, серед яких В. О. Зикіна [1], В. С. Білозубенко [2], І. І. Мазур [5] та ін.

Разом з тим, питання відносно визначення ролі та перспектив розвитку венчурного капіталу потребує подальшого дослідження, удосконалення понятійного апарату та систематизації теоретичних і практичних знань.

Сам термін «венчурний капітал» прийнято розуміти як «сукупність фінансових, людських, інтелектуальних ресурсів, які орієнтовані на отримання великих прибутків через стрімке зростання інноваційної компанії, куди вкладаються кошти» [1]. Однак, на думку дослідника, таке визначення венчурного капіталу є дуже широким, розмитим і не містить специфіки поняття «венчурний». Адже не всі фінансові ресурси є ризиковими, так само як не всі людські й інтелектуальні ресурси належать до венчурного капіталу. До венчурного капіталу слід віднести лише ті фінансові ресурси, яким властивий підвищений ступінь ризику.

Під національною інноваційною системою більшість науковців розуміють комплекс взаємозалежних інститутів організаційного і правового характерів, пов'язаних особливою структурою, які забезпечують протікання національного інноваційного процесу, окремі його стадії, а також участь і регулюючу роль держави у сфері інноваційного розвитку [2].

Даний підхід до трактування сутності національної інноваційної системи є дещо звуженим, оскільки акцентує увагу лише на інфраструктурно-забезпечувальній складовій національної інноваційної системи, однак подібне визначення міститься у розпорядженні Кабінету Міністрів України від 17 червня 2009 р. №680р "Про схвалення Концепції розвитку національної інноваційної системи", де зазначається, що національна інноваційна система – це сукупність законодавчих, структурних і функціональних компонентів (інституцій), які задіяні у процесі створення та застосування наукових знань та технологій, визначають правові, економічні, організаційні та соціальні умови інноваційного процесу в межах національних кордонів та забезпечують зростання конкурентоспроможності вітчизняних організацій та підприємств за рахунок підвищення їх інноваційної активності [3].

В ході дослідження ми виявили чинники, які найсуттєвіше впливають на розвиток венчурних фондів в національній економіці, а саме: ефективність державної фінансової політики щодо сприяння розвитку венчурного підприємництва; пільгове оподаткування суб'єктів, які активно займаються інноваційною діяльністю і виробляють конкурентоспроможні товари та послуги; сучасна нормативно-правова база щодо регулювання сфери венчурного підприємництва.

Загалом венчурне інвестування найбільш придатне для підприємств, котрі потребують значних обсягів капіталу на початковій стадії (seed stage) реалізації проекту і які не можуть для цього отримати необхідні кошти від кредитних організацій. Найчастіше це стосується придбання нематеріальних активів, таких як програмне забезпечення (мобільні додатки), чи інших об'єктів інтелектуальної власності, точну вартість яких визначити проблематично чи неможливо.

Для України венчурне інвестування стало можливим після прийняття Закону України «Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)» [4]. Нині венчурне інвестування використовуються переважно для оптимізації управління активами фінансово-промислових холдингів та зниження податкового навантаження (звільнення від податку на прибуток). Така ситуація спостерігається через непрозоре й недосконале законодавство, обмежене фінансування та, відповідно, невиваженість інвестування в інновації за таких умов.

З метою підвищення конкурентоспроможності вітчизняного підприємництва українська влада повинна стимулювати інвесторів, які вкладають кошти у наукоємні, високотехнологічні виробництва методами державного регулювання комерціалізації наукових досліджень і розробок [5, с.7].

Висновки

Отже, для стабільного економічного розвитку національної інноваційної системи доцільно створити потужну мережу бізнес-ангелів та венчурних фондів для залучення інвестицій у всі види бізнесу. Розвиток цієї альтернативної форми інвестування допоможе вивести Україну на один рівень розвитку з провідними країнами світу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Зикіна В. О. Формування інноваційної діяльності венчурним капіталом / В. О. Зикіна // Академічний огляд.– 2011.– № 1(34).– С. 44–48. ISSN 2074-5354.
2. Білозубенко В. С. Роль національної інноваційної системи у підтриманні інноваційної активності / В. С. Білозубенко // Вісник Донецького національного університету економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського. Сер. Економічні науки . – 2009 . – N4 . – С.13-20.
3. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 червня 2009 р. № 680-р "Про схвалення Концепції розвитку національної інноваційної системи" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/680-2009-%D1%80>
4. Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди): Закон України від 15.03.2001 № 2299-III // Відомості Верховної Ради України, 2001, № 21, ст. 103.

5. Мазур І. І. Комерціалізація наукових розробок як фактор конкурентного розвитку підприємництва / І. І. Мазур // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка / Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – Київ : ВПЦ "Київський університет". – Вип. 148. – 2013. – С. 5-8.

Зянько Віталій Віталійович – к.е.н., старший викладач кафедри фінансів, факультет менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця.

Zianko Vitalii - Ph.D. in economics, senior lecturer, department of finance, Faculty of Management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, email: vzyanko@gmail.com